

Χαιρετισμοί προς τιμήν Αγίων (Χρυσόστομος Παπαδάκης, Αρχιμανδρίτης του Οικουμενικού Θρόνου)

/ [Πεμπτουσία](#)

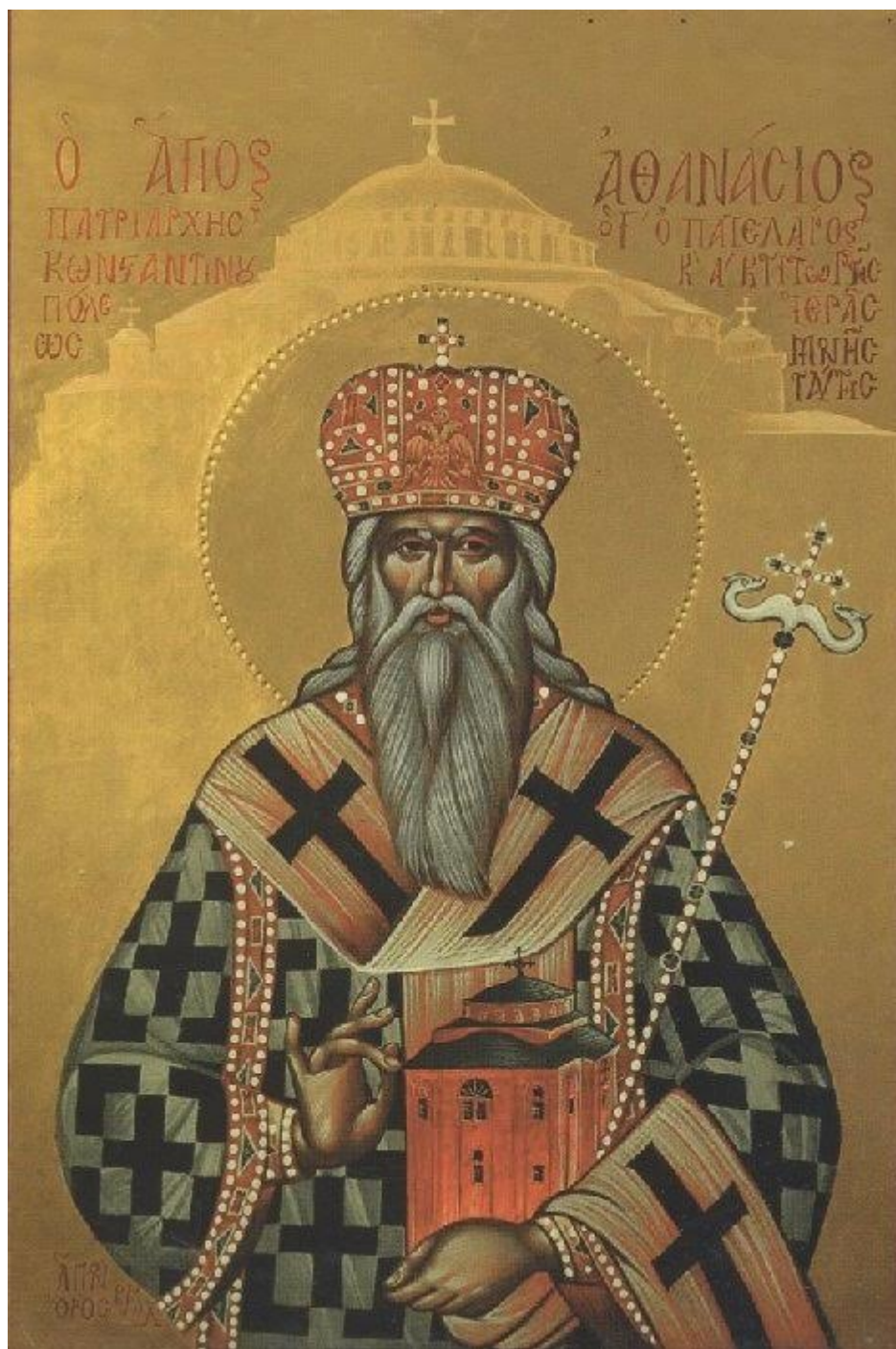

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=169280>]

Εάν τα μέλη εκείνης της Συνοδικής Επιτροπής που εισηγήθηκαν αυτά που εισηγήθηκαν, γνώριζαν περί υμνογραφίας, δεν θα έλεγε η απόφαση ότι «απάδει» και «αντίκειται προς την λειτουργική παράδοσιν της Εκκλησίας ημών». Πόσος χρόνος χρειάζεται για να γίνει κάτι Παράδοσις της Εκκλησίας; Την Παράδοση δεν την καθιερώνει τόσο ο χρόνος (με την πάροδό του πολλά πέρασαν στη λήθη και καταργήθηκαν) όσο η αποδοχή και η χρήση. Αλλά ας πάρουμε το θέμα του χρόνου. Αναφέρει ο αοίδιμος καθηγητής, ότι οι Χαιρετισμοί του Τιμίου Σταυρού θεωρούνται έργο του Καισαρίου Δαπόντε (1714-1784) αλλά ότι είναι παλαιότεροι. Και πράγματι, η παλαιότερη έκδοση που γνωρίζουμε, έγινε το 1693. Αυτούς τους Χαιρετισμούς τους δέχονται, επειδή είναι για τον Τίμιο Σταυρό. Όμως χρονικά υπάρχουν κι' άλλοι προγενέστεροι. Ο Άγιος Αθανάσιος ο Πατελάρος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ο Κρης, (1580;-1654), διετέλεσε Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης τα έτη 1639-1643. Από ευλάβεια, συνέταξε Χαιρετισμούς για τον Πολιούχο Άγιο Δημήτριο. Ως φοιτητής, στα τέλη της δεκαετίας τους '70 στη Θεσσαλονίκη, μου δόθηκε από φίλο Αγιορείτη Μοναχό σε φωτοτυπία το εξ αντιγραφής του 1882 υμνογράφημα, που ήταν στην Ι. Μονή Ξενοφώντος. Χρονικά, δεν είναι παλαιότεροι από αυτούς του Τιμίου Σταυρού; Ολόκληρο Ακάθιστο Ύμνο για τον Τίμιο Πρόδρομο, όπως αυτός της Παναγίας του Σαββάτου του Τριωδίου (Εσπερινός, Όρθρος, Χαιρετισμοί) εγράφη ακόμη παλαιότερα απο τους Χαιρετισμούς του Αγίου Δημητρίου δηλαδή τον 16ο αιώνα απο τον Ιερέα Νικόλαο Μαλαξό (1500-1590). Εξεδόθη για πρώτη φορά απο την καλύβη του Τιμίου Προδρόμου της Σκήτης της Αγίας Άννης στο ΠΡΟΔΡΟΜΑΡΙΟΝ το 1996 σελ. 280-298. Αμέσως μετά στις σελ. 299-322 συμπεριλήφθηκαν του ιδίου υμνογράφου και Εγκώμια και Ευλογητάρια. Στον ίδιο τόμο επίσης και στις σελ. 323-331 συμπεριλήφθηκαν και άλλοι Χαιρετισμοί προς τον Τίμιο Πρόδρομο του «Κυρ

Ραμματά». Είναι έργο και αυτό του 16ου αιώνα. Ο αρχαιότερος κώδικας που περιέχονται είναι αυτός της Μονής Διονυσίου αριθ. 4063 και 529 (513). Μεταγενέστεροι κώδικες υπάρχουν και σε άλλες Μονές του Αγίου Όρους.

Στη Συνοδική απόφαση και στο σχολιαζόμενο άρθρο του Μοναχού Αρσενίου, δεν γίνεται λόγος για τους Χαιρετισμούς στην Αγία Τριάδα τους οποίους συνέταξε τον 15ο αιώνα ο Ιωάννης ο Ευγενικός ο Διάκονος και Νομοφύλαξ της Μεγάλης Εκκλησίας, αδελφός κατά σάρκα του Αγίου Μάρκου του Ευγενικού.

Ο πολυγραφώτατος Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης στον οποίο -κοντά στα τόσα άλλα- οφείλουμε το «Πηδάλιον» (18ος αιώνας), και που γνώριζε τα της Εκκλησίας

όσο ουδείς άλλος, δεν συνέταξε Χαιρετισμούς για τον Χριστό (με ιδιαίζοντα μάλιστα τρόπο); Ο ίδιος δεν συνέταξε Χαιρετισμούς για τους Αρχαγγέλους; Οι Χαιρετισμοί προς τους Αρχαγγέλους Μιχαήλ και Γαβριήλ, υποθέτω βάσιμα ότι του εζητήθησαν από την Ιερά Μονή Δοχειαρίου στους οποίους είναι αφιερωμένη η Μονή. Και το υποθέτω αυτό, διότι μέσα στον τόμο που εξέδωσε η Ιερά Μονή το 2001, σελ. 129-142 με τίτλο «Πανηγυρική Ακολουθία της Συνάξεως των Παμμεγίστων Ταξιαρχών», διαβάζονται αυτοί οι Χαιρετισμοί στον Όρθρο. Μεταφέρω εδώ την τυπική διάταξη, όπως αυτή γράφεται, αφού διαβαστεί το Κοντάκιο, ο Οίκος, και όλο το Συναξάριο: «Είτα άρχεται ο χορός ψάλλειν το προοίμιον των Οίκων· μετά δε τούτο, ενώπιον του Αρχαγγελικού εξεικονίσματος, αναγιγνώσκονται μετ' ευλαβείας και κατανύξεως υπό του Ιερέως (μετά φελονίου μέντοι γε και επιτραχηλίου) η υπό Νικοδήμου του Αγιορείτου ποιηθέντες παρόντες Οίκοι».

Ο ίδιος Άγιος έγραψε Χαιρετισμούς και προς τους Πρωτοκορυφαίους Αποστόλους Πέτρο και Παύλο. Δεν γνωρίζω εάν για τον ίδιο λόγο τους συνέταξε ο Άγιος για την Ιερά Μονή Καρακάλλου, στους οποίους είναι αφιερωμένο το Καθολικό της. Ακόμη όμως και αν η υπόθεσή μου δεν ευσταθεί, σημασία έχει ότι ο και της λειτουργικής παραδόσεως υπερασπιστής, εμπλουτιστής και ερμηνευτής Άγιος, συνέταξε αυτούς τους Χαιρετισμούς οι οποίοι ετέθησαν σε χρήση από τον 18ο αιώνα ζώντος του Αγίου. Πού σε αυτά τα ιερά έργα του Αγίου Πατρός, κολλά το «απάδει» και το «αντίκειται εις την παράδοσιν της Εκκλησίας...»; Ως αγιορείτης ο αρθρογράφος Μοναχός, θα έπρεπε να γνωρίζει ότι, σε πολλά παλαιά τυπικά του Αγίου Όρους περιλαμβάνονται Χαιρετισμοί προς Αγίους, τους οποίους ο ίδιος θεωρεί «υπερβολή». Αλλά περί αυτού του χαρακτηρισμού, παρακάτω.

Υπάρχει και κάτι καλό σ' εκείνη τη Συνοδική απόφαση· **δεν εγκρίνει επίσημα, αλλά και δεν απαγορεύει**. Αυτό αναπαύει τον εκκλησιολογικό λογισμό. Αν απαγόρευε, θα προβλεπόταν και κολασμός της παραβάσεως. Η μη απαγόρευση, αφήνει την άνεση στους Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτες να ενεργούν υπεύθυνα, γι' αυτό είτε εκδίδουν οι ίδιοι, είτε ενθαρρύνουν εκδόσεις οι οποίες περιλαμβάνουν Χαιρετισμούς, Εγκώμια, Ευλογητάρια και Εκλογή. Προς τους υμνογράφους δε ούτε καν σε σύσταση προέβη η Δ.Ι.Σ.

3) Μετά τα ανωτέρω, δεν θα μπορούσα να μην αναφερθώ στον ιερό κολοσσό της υμνογραφίας. Τον όσιο Υμνογράφο της Α.Χ.Μ.Ε. Μοναχό Γεράσιμο Μικρογιαννανίτη, με τον οποίο και τη Συνοδεία του συνδεόμουν με σύνδεσμο ιερό και ισχυρό. Για τον όσιο αυτό άνδρα της ερήμου, έγραψε θαυμαστό βιβλίο ο εμπειρικός θεολόγος αοίδιμος Θεόκλητος ο Διονυσιάτης, όπου μαρτυρείται πόσων θείων Σημείων είχε αξιωθεί και που επιμελώς έκρυβε (κάποια πιεζόμενος του

ξέφυγαν, εγώ δε ο ίδιος είμαι μάρτυρας δύο περιπτώσεων). Ήταν και άγιος και μέγας Υμνογράφος, κορυφαίος μετά από πολλούς αιώνες. Αυτόν, λοιπόν, τον άγιο Υμνογράφο, δεν μπορώ να τον φαντασθώ ότι έγραφε «απληροφόρητος» από το Πανάγιο Πνεύμα που αναπαυόταν μέσα του, Χαιρετισμούς και Εγκώμια σε Αγίους. Μια τέτοια λεπτή και εξαγιασμένη συνείδηση, δεν θα μπορούσε να ενεργεί αντίθετα προς την Παράδοση της Εκκλησίας. Το δε Οικουμενικό Πατριαρχείο, η Αγία του Χριστού Μεγάλη Εκκλησία η οποία του είχε δώσει επίσημα δια χειροθεσίας από τον Πατριάρχη Αθηναγόρα το οφίκκιο του Υμνογράφου Της, δεν θα του έκανε έστω μία υπόδειξη, βλέποντας να εκδίδονται Χαιρετισμοί και Εγκώμιά του; Το 1987, δύο φορές μέσα στον ίδιο χρόνο, εξέδωσε το «Εβδομαδάριον», μέσα στο οποίο υπάρχουν κάθε μέρα Χαιρετισμοί (σε ό,τι αφορά τους Αγίους, Δευτέρα των Αρχαγγέλων, Τρίτη του Προδρόμου, Πέμπτη του Αγίου Νικολάου και των Αποστόλων, Σάββατο των Αγίων Πάντων και σε παράρτημα των Οσίων Διονυσίου του Ρήτορος και Μητροφάνους).

Με αφορμή το σχολιαζόμενο άρθρο, έριξα μια ματιά στα «Ευρετήρια» των Ακολουθιών που συνέταξε από το 1931 έως την κοίμησή του το 1991 (60 χρόνια!!) και τα οποία οφείλουμε στους κόπους του νυν αγίου Κίτρου κ. Γεωργίου, μέτρησα μόνο τους Χαιρετιστηρίους Οίκους. Ήσαν 213! Και μάλιστα θαύμασα, ότι για τον Άγιο Νεκτάριο είναι από τους πρώτους που άρχισε να συντάσσει. Δηλαδή περί το 1931, 11 μόλις χρόνια από την κοίμηση του Αγίου και εκδόθηκαν έκτοτε πολλές φορές! Έχω την εντύπωση, ότι μέχρι το 1990 που βγήκε εκείνη η Εγκύκλιος, είχαν εγκριθεί έργα του τέτοια. Ποιός μπορεί να ακυρώσει αυτόν τον αγιοπνευματικό υμνογραφικό άθλο; Ποιός Άγιος δεν ευαρεστήθηκε από τους Χαιρετισμούς που του συνέταξε;

Αν ρωτήσουμε και τους άλλους σύγχρονους μεγάλους Υμνογράφους που έχουν συντάξει πολλούς Χαιρετισμούς και συνεχίζουν με ιερό ζήλο, θα δούμε ένα μεγάλο αριθμό. Ένα μεγάλο υμνογραφικό πλούτο που χαρίζει μεγάλη ευφροσύνη στους προσευχομένους. Για παράδειγμα ο Δρ. κ. Χαραλάμης Μπούσιας Μ. Υμνογράφος της των Αλεξανδρέων Εκκλησίας, όπως μας πληροφόρησε, έχει συντάξει 177 Χαιρετιστηρίους Οίκους, από τους οποίους οι 94 είναι εκδεδομένοι! Κάποιοι απο αυτούς που υποβλήθηκαν στην Ιερά Επαρχιακή Σύνοδο της Εκκλησίας της Κρήτης για Αγίους της, όλοι εγκρίθηκαν και κάποιοι εκδόθηκαν. Κι όμως δυστυχώς, ο αρθρογράφος Μοναχός Αρσένιος γράφει, κάνοντας συστάσεις στους χαρισματούχους του Θεού μετά παρησίας (δηλ. ελλείψεως ταπεινού φρονήματος)· «να μην παρασύρονται από τον άκρατο ενθουσιασμό και να γράφουν Χαιρετισμούς και να προσέχουν διότι είναι εκ μέρους τους μια υπερβολή που δεν αρμόζει». Καλό είναι να ταπεινώσει τον λογισμό του, διότι είναι άμοιρος και άγευστος της ενεργείας αυτού του θείου χαρίσματος. Το ίδιο Άγιο Πνεύμα που υπαγορεύει στους

Υμνογράφους μυστηριωδώς τα άλλα υμνογραφήματα, τους υπαγορεύει και τους Χαιρετισμούς. Και επειδή έτσι συμβαίνει, γι' αυτό και οι προσευχόμενοι έτσι, καταλύγονται, αναπαύονται, ευφραίνονται, οικοδομούνται. Αυτή η μετά «παρρησίας» σύσταση, φανερώνει και υποτίμηση των Αγίων και ούτε λίγο ούτε πολύ θέλει να βλέπει τους υμνογράφους να κλέβουν από τη δόξα της Παναγίας, σαν να του αποκάλυψε η ίδια, ότι θέλει τους Χαιρετισμούς ως υμνογραφία κατ' αποκλειστικότητα δικούς της. Αλλά η Θεοτόκος χαίρεται να υμνούνται και δια Χαιρετισμών οι φίλοι της οι Άγιοι. Γιατί αυτοί την αγάπησαν ολοκαρδίως και διαπύρως. Στο «Σημείωμα» του «Υμνολογίου» της Ι. Μ. Σταυροβουνίου που υπογράφει ο ενάρετος Ηγούμενος Αθανάσιος, αφού εξυμνεί την αξία των Χαιρετισμών της Θεοτόκου ως καρπών υψηλής εμπνεύσεως και απαραμίλλου Εκκλησιαστικής ποιήσεως, γράφει: «Και επειδή εις το πρόσωπον της Παναγίας συγκεφαλαιούνται, τρόπον τινά, πάντες οι Άγιοι της Εκκλησίας μας, ήτο επόμενο, κατά καιρούς, εις την ιστορικήν της πορείαν να αναφανώσι θεοκίνητοι Υμνογράφοι, οι οποίοι μιμούμενοι τους Χαιρετιστηρίους Οίκους προς την Θεοτόκον, ενεπνεύσθησαν και συνέθεσαν παρομοίους Οίκους...».

4) Το «Χαίρε» για το οποίο γράφει πολλά ο αρθρογράφος, δεν είναι μόνο λέξη των Χαιρετισμών, αλλά και πολλών-πολλών ύμνων της (βλ. Παρακλητική, Τριώδιο, Πεντηκοστάριο, Μηναία, Θεοτοκάρια, Ωρολόγιο, Ενιαύσιο Στέφανο). Αυτό όμως το «Χαίρε» το απευθύνουμε και στους Αγίους (Μηναία, φυλλάδες Ακολουθιών). Σε πανηγυρικά δε Δοξαστικά των Ακολουθιών τους, είναι επαναλαμβανόμενο σε συνεχόμενες προτάσεις. Η ευλάβεια προς τον Άγιο και η ευγνωμοσύνη για τις πρεσβείες και τα θαύματά του, ζητούν καρδιακή δοξολογία με το «χαίρε» και κάθε συνώνυμο της λέξης με ευρεία έννοια. Έλεγε ο ενάρετος παπά-Τύχων ο Ρώσος, ο Γέροντας του Αγίου Παϊσίου με τα λίγα ελληνικά του: «το Κύριε ελέησον κάνει 100 δραχμές, το δόξα σοι ο Θεός 1000 δραχμές». Το «Χαίρε» και προς τους Αγίους διά των Χαιρετισμών, είναι το «χιλιόδραχμο» του παπά-Τύχωνα. Είναι μια θερμή, χαρούμενη ευχαριστηριακή προσευχή, η οποία εντάσσεται μέσα στο πνευματικό φιλότιμο που θέλει να υμνεί και να δοξάζει τον Άγιο. Κάποιος ίσως θα θέλει να εκφράζεται διαφορετικά: με μετάνοιες πολλές, με αυτοσχέδιες ευχαριστίες, με κεριά πολλά και θυμιάματα κ.ά. Επαινετά όλα αυτά χίλιες φορές. Γιατί όμως όχι στους Χαιρετισμούς όταν με αυτούς μπορούν και θέλουν να εκφράζονται οι προσευχόμενοι;

[Συνεχίζεται]